

Efter moget övervägande har Jan Eiborn valt att i årets sista nummer av Aerogrammet mycket koncentrerat anknyta till ett högaktuellt ämne.
sid 2

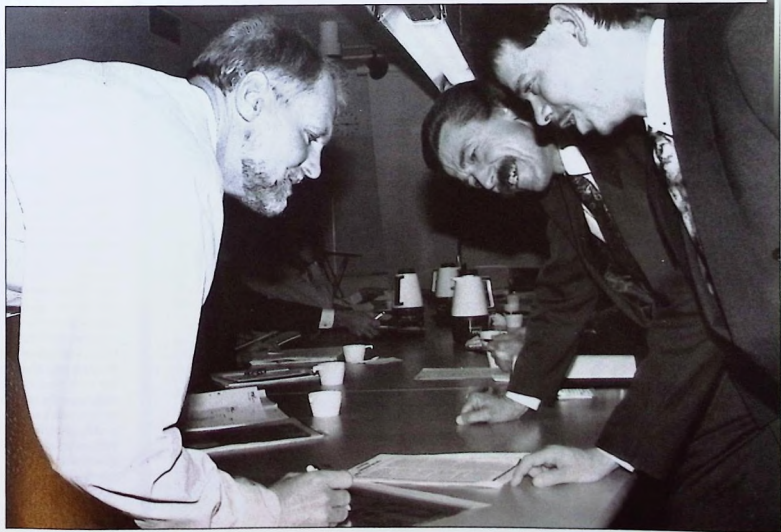
GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR

önskar Anne & Lennart

AEROGRAMMET

INFORMATION TILL ANSTÄLLDA VID FFV AEROTECH, FFV TEST SYSTEMS, FFV AVIOCOMP - Nr 22 - 21 december 1992

VARFÖR ÄR DET SÅ GOTT OM Q?

FFV Aerotech genomför systeminriktade kvalitetsrevisioner

KVALITETSARBETET BÖ

FFV AEROTECH har i år anpassat sitt kvalitetssystem till standard SS-ISO 9001 och infört nya, divisionsanpassade kvalitetsmanualer och handböcker. Företagets kvalitetschef Ingemar Pettersson har nu tagit initiativ till att, på Aerotechnivå och enligt en av VD fastställd plan, åter genomföra systeminriktade kvalitetsrevisioner.

— En genomgång av hela vårt kvalitetssystem kommer enligt planerna att ta tre år i anspråk, säger han.

För att genomföra arbetet är ett tiotal interna revisorer vid vissa tidpunkter engagerade. Några av dem har under hösten påbörjat arbetet inom ett av tio berörda huvudområden: företagsledningens ansvar, kvalitetssystem, upplärning och interna kvalitetsrevisioner.

— Standarden ställer krav på att revisionen skall genomföras av personal som är oberoende av de som har direkt ansvar för det arbete som utförs.

Vare sig man vill det eller inte är risken stor att man granskar sin egen verksamhet med skygglappar på, säger Ingemar. För att undvika detta, låter vi divisionerna revidera varandras verksamhet.

Korsbefruktning

Detta är samtidigt ett sätt att skapa gynnsam "korsbefruktning", menar Ingemar. Dels är det lärorikt att trängas in i kvalitetssystemets uppbyggnad och tillämpning. Dels öppnar det möjligheter att mellan divisioner och bolag på sikt byta och tillvarata goda erfarenheter.

Företagets interna revisorer är utbildade för uppdraget. De kommer också att få en särskild kompletterande utbildning i mars 1993. Vanligtvis är de två om jobbet men tar hjälp av interna "specialister" när så krävs.

På AVONIKS inleddes revisionen i början av november.

Det tog en vecka för Carl-Henrik Lagringe och Orjan Johansson från FLYGTEKNIK att hinna med sin långa lista av intervjuer och en rad stickprov. Tidigare har AVONIKS revisorer gjort

motsvarande genomgång på FLYGTEKNIK.

Två manveckor

— Vi fokuserar revisionen på de fyra delområden som nu är aktuella, berättade

Carl-Henrik efter ett inledande möte med AVONIKS ledningsgrupp. I första hand följer vi upp att AVONIKS, och i detta fall även FFV AEROTECHS ledning, lever upp till dokumenterade krav på ett effektivt sätt.

Med öppna ögon

Att divisionerna reviderar varandras verksamhet ser Carl-Henrik som en hjälp till självhjälp. Det är lätt att bli hemmablind, därför är det en fördel att revisorerna är oberoende av den verksamhet som revisionen omfattar.

— Parallellt med detta arbetar vi också kontinuerligt med egna, interna revisioner både inom AVONIKS och FLYGTEKNIK.

Dels har företaget ett klart uttalat ansvar att göra sådana genomgångar. Dels ligger det i vårt eget intresse att effektivisera och rationalisera verksamheten. Att skapa förtroende och göra kunderna nöjda är på sikt avgörande villkor för vår egen överlevnad, tillägger han.

Grillad VD

Redan första dagen "grillade" revisorerna FFV AEROTECHS VD Jan Eiborn under bland annat punkten företagsledningens ansvar. Något som även framgick av ledaren i Aerogrammet nummer 20.

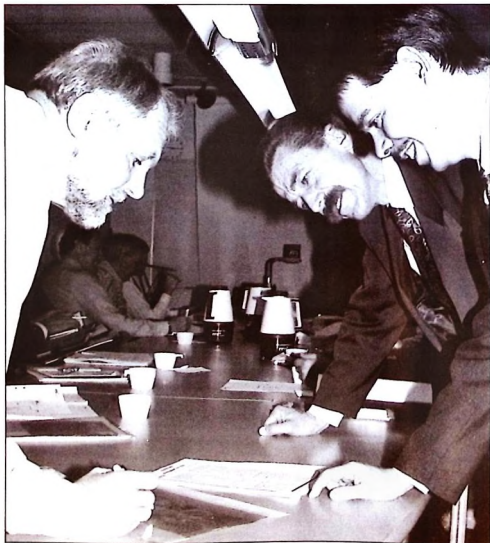
— Kvalitetsarbetet börjar hos ledningen, som anger inriktningen och delar ut ansvar, befogenheter och medel. I ISO 9001 är detta mycket klart uttalat.

Vår nya standard bygger på ledningens ansvar att ange policy och mål för kvalitetsarbetet och förmedla detta ut i organisationen. Den skall också hålla sig a jour med kvalitetsläget, resultaten av interna revisioner och följa upp att reklamationer och störningar åtgärdas, säger Carl-Henrik.

Alla krav vägs in

Kvalitetssystemer skall vara heltäckande, dokumenterade och följas, enligt ISO 9001. Der kontrollerar revisorerna bland annat med hjälp av manualer, handböcker, instruktioner och undersökningar. De väger in företagets kvalitetspolicy och kvalitetsmål, liksom kraven i huvudavtalet med FMV och från olika myndigheters sida.

Enligt punkten upplär-

Vid Avoniks ledningsmöte passar kvalitetschefen Lennart Löf, s. v., på att stämma av en del detaljer i revisionsprogrammet med Orjan Johansson och Carl-Henrik Lagringe från Flygteknik.

ORJAR HOS LEDNINGEN

ning skall personalen vara utbildad för sina arbetsuppgifter. Det omfattar både teoretisk och praktisk utbildning.

— Avdelningarna avgör kompetensbehov och utbildningsprofil för personalen, och sammanställer detta i en utbildningsplan som omfattar alla anställda. Där skall framgå vilken utbildning arbetet kräver och i vilken utsträckning den har genomförts, berättar Carl-Henrik.

Upp till ytan

Med interna kvalitetsrevisioner kontrollerar företaget att systemet är effektivt och fullgör sin uppgift. Det förutsät-

ter öppenhet och ärlighet, så att varje brist kommer upp till ytan och kan åtgärdas, fortsätter han.

Man kan inte heller slå sig till ro även om allt till synes fungerar, utan ett företag måste ständigt jobba med förbättringar som ökar effektiviteten och sänker kostnaderna.

Viktig avstämning

— När vår delrevision inom AVIONIK är klar rapporterar vi eventuella behov av åtgärder till divisionschefen Bengt Bardvall. Finns det punkter där våra uppfattningar går isär diskuterar vi dessa.

Revisorerna får sedan tillbaka en åtgärdslista med uppgift om ansvariga handläggare och tidplaner. Bengt signerar den slutliga rapporten som en bekräftelse på att åtgärderna genomförs, vilket även följs upp av kvalitetschefen Lennart Löf.

I början av december summerade Bengt Bardvall rapporten i följande tre punkter. Ett stort kunnande hos AVIONIKS personal, som har en positiv inställning till kvalitetsarbetet som pågår inom divisionen. Ett antal avvikelser med noteringar om att åtgärder redan är på gång. En viss oklarhet i tolkningen

av krav på ledningen att i dokumenterad form beskriva organisatoriska ansvarsområden. Frågan utreds för närvarande.

FMV-revision

— På vissa håll saknas rutiner och regler för planering och uppföljning av utbildning. Men utvecklingen av Avioniks utbildningssystem pågår redan, och vi närmar oss trots allt målet, säger han.

Nu ser Bengt fram emot FMV-revisionen nästa år som innebär ett svep över hela standard ISO 9001. När även den är avslutad och åtgärder genomförda, så har

nivån på AVIONIKS kvalitets-system genomgått en grundlig avstämning.

— Därefter skall vi värda oss om att dels hålla oss kvar på den nivån, dels lägga mer kraft i att mäta och följa upp vår tjänsteproduktion.

Det gäller som sagt att aldrig slå sig till ro utan ständigt jobba vidare...

Text och
Anne Alia

Redan första dagen stämde Orjan och Carl-Henrik möte med Jan Eiborn för att "grilla" honom på punkten företagsledningens ansvar. Efter mötet var revisorernas spontana omdöme att VD i stora drag kan sin läxa.

Enig Celsiusstyrelse:

Varvsverksamhet kvar i Göteborg men docka nr fem säljs till Tyskland

En enig styrelse för CELSIUS INDUSTRIER beslutade att acceptera det avtal om en försäljning av flytdocka nr fem som träffats mellan CELSIUS INDUSTRIER och det tyska varvet HDW till ett pris av 34 miljoner D-Mark, eller närmare 150 miljoner kronor.

Samtidigt med beslutet att sälja docka fem ser styrelsen emellertid väljilligt på möjligheten att en annan ägare än CELSIUS INDUSTRIER får möjlighet att med en hårt bandad varvsverksamhet skapa lönsamhet i verksamheten. Därför är man villig att ta upp diskussioner om en överlåtelse av docka nr fyra och övrig utrustning med företrädare för de anställda på CITYVARVET.

I en kommentar till styrelsens beslut säger koncernche-

fen och styrelseordföranden vid CELSIUS INDUSTRIER, Olle Lund:

— Vi känner naturligtvis sympati för alla dem som vill se varvet leva kvar och vi har full förståelse för att utvecklingsdiskussionerna har skapat starka känslor. Beslutet att sälja docka fem har föregåtts av mycket noggranna överväganden men vi kan inte längre ta ansvar för att skjuta till mångmiljonbelopp till en oförändrad verksamhet vi inte längre tror har

rimliga marknadsförutsättningar. Före omvälvningarna i östeuropa svarade t ex reparationer för den dåvarande sovjetiska handelsflottan för cirka 40 procent av varvets beläggning. Det är en marknad som inte existerar längre.

— Sedan 1980 har CELSIUS INDUSTRIER täckt ackumulerade förluster på mer än en halv miljard kronor för CITYVARVET. Vi har genomfört en rad rationaliserings- och omstruktureringssatser för att om möjligt skapa en långsiktig och stabil lönsamhet i verksamheten, men inget har hjälpt mer än kortvarigt. Mot den bakgrunden vill jag hävda att vårt företag under lång tid har tagit ett mycket betydande samhällsansvar, avslutar Olle Lund.

Telub köper Swedairs robotutprovning i Norrbotten

TELUB har förvärvat SWEDAIRS högteknologiska entreprenad på teknisk utprovning av robotsystem och andra vapensystem för FÖRSVARETS MATERIELVERK, FMV. Robotförsöksplatsen, som ägs av FMV, ligger i Vidsel, Norrbotten.

Verksamheten kommer att bedrivas i formen av ett helägt dotterbolag till TELUB AB. Förvärvet beräknas inte medföra några förändringar i antalet anställda.

Parterna är överens om att inte offentliggöra köpesumman.

Sedan slutet av 1950-talet

har SWEDAIR på uppdrag av FMV drivit den tekniska entreprenaden vid Vidsel-anläggningen. Det omfattar drift, underhåll och utveckling av den omfattande, avancerade och till vissa delar unika tekniska utrustningen på försöksplatsen.

Bolaget sysselsätter cirka

100 personer och beräknas 1992 omsätta cirka 40 miljoner kronor.

Affärens genomförande förutsätter godkännande av regeringen och FMV liksom av de båda bolagens styrelser.

— Genom förvärvet får vi såväl tekniskt som marknads-mässigt en mycket stark ställning inom militär provnings-verksamhet, säger Kenth-Åke Jönsson, VD på TELUB.

*Kortare är inte längre dagarna
Nu blir det inte längre kortare
dagar
Kortare dagar blir det inte
längre*

Telub köper majoritetspost i Dotcom

TELUB har förvärvat aktiemajoriteten i data- och telekommunikationsföretaget DOTCOM. Säljare är venture-capitalföretaget FÖRETAGSKAPITAL AB och företagsledningen. TELUB har även option på att senare förvärva de resterande aktierna.

Förvärvet beräknas inte medföra några förändringar i antalet anställda i något av de båda företagen. Parterna är överens om att inte offentliggöra köpesumman.

Data- och kommunikationsföretaget DOTCOM, med huvudkontor i Bromma, har en omsättning på cirka 300 miljoner kronor och cirka

320 medarbetare på 30 orter i Sverige. Verksamheten är i huvudsak inriktad på företagsanpassade tjänster och produkter för data- och telekommunikation, en bransch inom vilken DOTCOM, vid sidan av TELEVERKET, är den ledande leverantören.

Genom förvärvet breddar TELUB sin verksamhet mot civil telekommunikation. Samtidigt utskiljs den förvarsinriktade konsult-, underhålls- och provningsverksamheten i två bolag, TELUB TEKNIK AB med TELUB MILTUM AB, för att därigenom stärka tillverkarbundenheten i dessa verksamheter.

— Genom DOTCOM får vi nu en naturlig koppling till den civila marknaden inom området telekommunikation, en marknad som utvecklas mycket snabbt, säger TELUBS VD Kenth-Åke Jönsson.

Ny intern adress

Från årsskiftet kommer enheten PUBLIKATION OCH TO, AX67 i Arboga, att föras över till sektion AX10, CENTRALEXPEDITION. Det innebär att enheten byter sin interna adressbeteckning till AX17.

TACK

Min sista arbetsdag som FFV Aerotech-anställd är nu ett fint minne för resten av livet. Mitt hem är fyllt av blommor, presenter och lyckönskningar. Det känns gott att minnas alla kamrater jag haft och bevisligen ännu har. VARMT TACK för allt uppvaktning!

Arne Carlsson
Starb Information

Rättelse

I förra numret, som presenterade AVIONIK, har det smugit sig in en del fel i texterna. Bland annat har Torun på FLYGNÄVIGERINGSSYSTEM efternamnet Pahlm och ingenting annat. Rätt skall vara rätt.

AA

Produktavtal Robot

ett trendbrott

för FFV Aerotech

Den 23 november tecknade FFV AEROTECH AB och FÖRSVARETS MATERIELVERK ett produktavtal för underhåll av flygvapnets samtliga robotsystem.

— Detta är det första riktigt stora produktavtalet för vårt bolag och ett trendbrott i det fortsatta samarbetet med FMV, menar chefen för AVIONIK Bengt Bardvall. Tillsammans med Clas Murvall från FMV:INKÖP signerade han avtalet, som träder i kraft från årsskiftet.

Clas Murvall ser två uppenbara fördelar med det nya avtalet. Dels ger det en bättre planeringssäkerhet för flygvapnet. Dels sänker det underhållskostnaderna för flygvapnet inom ramen för gällande åtaganden.

— Givetvis ger det även FFV AEROTECH möjligheter att med rationaliseringar påverka lönsamheten trots kra-

vet på totalt sett minskade kostnader, tillägger han.

Samtliga system

Avtalet löper till och med 1998 med möjlighet för parterna att omförhandla efter halva tiden. Samtliga robotsystem inom flygvapnet omfattas av detta produktavtal, som bygger på fasta prisåtaganden.

Det innehåller även en vitesklausul, som i första hand skall garantera tillgängligheten. Clas Murvall kopplar detta till försvarsmågan och en gartering för att uppfylla de krav som chefen för flygvapnet ställer.

En utbrytning

— Vi har sedan länge arbetat med uppdraget att teckna produktavtal med FFV AEROTECH, och började med hela apparatområdet. Under arbetets gång valde vi att bryta ut robotdelen, bland annat därför att den utgör ett så väl definierat område, berättar Clas Murvall. Med beslutet tog förhandlingarna ordentlig fart.

— Det har varit till god hjälp och underlättat arbetet med att stegvis jobba oss fram till avtalets slutgiltiga utformning. Jag kan utan vidare påstå att förhandlings-

Nu är produktavtalet för robot signerat och klart. Clas Murvall FMV:INKÖP och Bengt Bardvall chef för Avionik bekräftar här överenskommelsen med sina namnteckningar.

klimatet i arbetsgruppen har varit gott, säger han.

Prissänkning

Att kostnaderna sänks för FMV grundar sig på överenskommelsen om en initial nedsänkning av underhållspriserna med 3 procent, och därefter med 1 procent per år.

— I realiteten innebär detta en kostnadsbesparing för FMV på 2-3 miljoner kronor, säger chefen för Robot Curt Johansson. Förutom underhåll och reparation omfattar våra åtaganden bland annat tekniskt stöd till egna verkstäder och materialredovisning. C-nivå föreskrifter, exklusive sådana som betingas av modifieringar, ingår också liksom visst underhåll av underhållsrustning samt normala reservdelskostnader.

Skapar kreativitet

— Produktavtalet innebär ett trendbrott bland annat därför att det ökar stabiliteten inom robotverksamheten. Det ligger också grunden till en bättre definiering och långsiktighet för verksamheten jämfört med tidigare, säger Bengt Bardvall.

Både kunden och leverantören tjänar långsiktigt på avtalet som grundar sig på kostnadsreducingar. De skapar ökat intresse för rationaliseringsvinster, som båda parter får del av.

— Det är samtidigt en bra grund för kreativt nyttjande bland Robots medarbetare med målet att leva upp till avtalet och de krav som det ställer på oss, avslutar Curt Johansson.

Text och foto:
Anne Allard

Stig Hjulström, chef för Stations- och beväpningssektionen inom FMV:FuhB och Clas Murvall från FMV:INKÖP är båda nöjda med att Produktavtal Robot nu är i gång.

Lars Holsti, chef för Flygbasystembyrån FMV:FuhB, ägnar igenom avtalet inför undertecknandet.

Tillverkning ökar produktionen av bärhjul

Avdelning TILLVERKNING dubblar produktionen av nytt bärhjul. För drygt ett år sedan fick avdelning TILLVERKNING en beställning på bärhjul, värd 4,5 miljoner kronor. Det var FMV som beställde bärhjulen, som används både till lättare och tyngre stridsfordon. Beställningen togs i hård konkurrens, efter utvärdering av provhjul. Nu har avdelning TILLVERKNING fått en förnyad beställning som mer än väl fördubblar årets produktion av detta bärhjul, berättar Gert Lövgren, försäljnings-

chef på TILLVERKNING.

Under 1993 skall TILLVERKNING producera och leverera bärhjul, av den här modellen, för drygt tio miljoner kronor, tillsammans med det normala underhållet och regummering av bärhjul..

Bärhjulen har utvecklats inom avdelning FLYGPLAN och TILLVERKNING. I mitten av 1984 fick avdelningarna i uppdrag att ta fram ett nytt bärhjul till arméns stridsfordon. Det hade uppstått en brist på bärhjul till de tyngre fordonen.

Efter kontakter med FMV fick avdelningarna uppdrag att konstruera och tillverka ett nytt bärhjul som skulle kunna ersätta både det lättare och det tyngre bärhjulet.

Det nya hjulet har en större hållbarhet än de tidigare. Gummit på hjulen slits långsammare vilket ger hjulet en längre livslängd.

Ny kontakt gav 37000

Årets största ersättning från förslagskommittén vid division Flygteknik får Peter Gutenmark på avdelning Apparat. Inte mindre än 37000 kronor får han för förslaget om att byta kontakt till en mörkerkikare. De nuvarande kontakterna går ofta sönder. Med Peters förslag så byts kontaktarna ut mot mer hållbara och på så sätt elimineras kostsamma reparationer.

Vid årets sista divisionsledningsmöte överlämnar divisionschef Carl Erik Johansson diplom och blommor till Peter.

Att taxa ut på fältet i en Stridsbåt 90...

Hade detta hänt i början av april, skulle många säkert ha tagit det för ett aprilskämt. Men när en båt kom farande på flygfältet i Arboga dagen efter andra advent, då måste man gnugga sig i ögonen och titta en gång till. Jo, det var faktiskt sant!

Bakom den egendomliga utflykten står Antenner och Telefonflikter vid Avionik. Stig Ploby berättar att sektionen har tagit fram en fullskalig modell av Stridsbåt 90. Den skall användas för en utredning av antennfunktioner. Man skall bland annat mäta räckvidder och även mäta störningsrisker vid samlokalisering av flera kommunikationssystem.

Det är alltså den enkla förklaringen till något som kunde ha varit det första adventsskämtet.